

ชื่อกฎหมาย: พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

ผู้รักษาการ: นายกรัฐมนตรี

ใช้บังคับ: เมื่อพ้น 90 วัน ตรงกับวันที่ 9 ธันวาคม 2540

หลักกฎหมาย: “เปิดเผยเป็นหลักปกปิดเป็นข้อยกเว้น”

จำนวนกฎหมาย: 7 หมวด 41 มาตรา

- บททั่วไป (มาตรา 1-6)
- หมวด 1 การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (มาตรา 7-13)
- หมวด 2 ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย (มาตรา 14-20)
- หมวด 3 ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล (มาตรา 21-25)
- หมวด 4 เอกสารประวัติศาสตร์ (มาตรา 26)
- หมวด 5 คณะกรรมการข้อมูลข่าวสาร (มาตรา 27-34)
- หมวด 6 คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (มาตรา 35-39)
- หมวด 7 บทกำหนดโทษ (มาตรา 40-41)
- บทเฉพาะกาล (มาตรา 42-43)

นิยามศัพท์: ตามมาตรา 4

“ข้อมูลข่าวสาร” หมายถึง สื่อ เรื่องราว ข้อเท็จจริง ที่ปรากฏออกมาได้ และสามารถเข้าใจได้

“ข้อมูลข่าวสารของราชการ” หมายถึง ข้อมูลข่าวสารทั้งหมด ที่อยู่ในการครอบครอง ควบคุม ดูแล ของทางราชการ

“ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” หมายถึง ข้อมูลส่วนบุคคลที่สามารถบ่งชี้ลักษณะให้รู้ถึงบุคคลนั้น เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติอาชญากรรม ประวัติการทำงาน

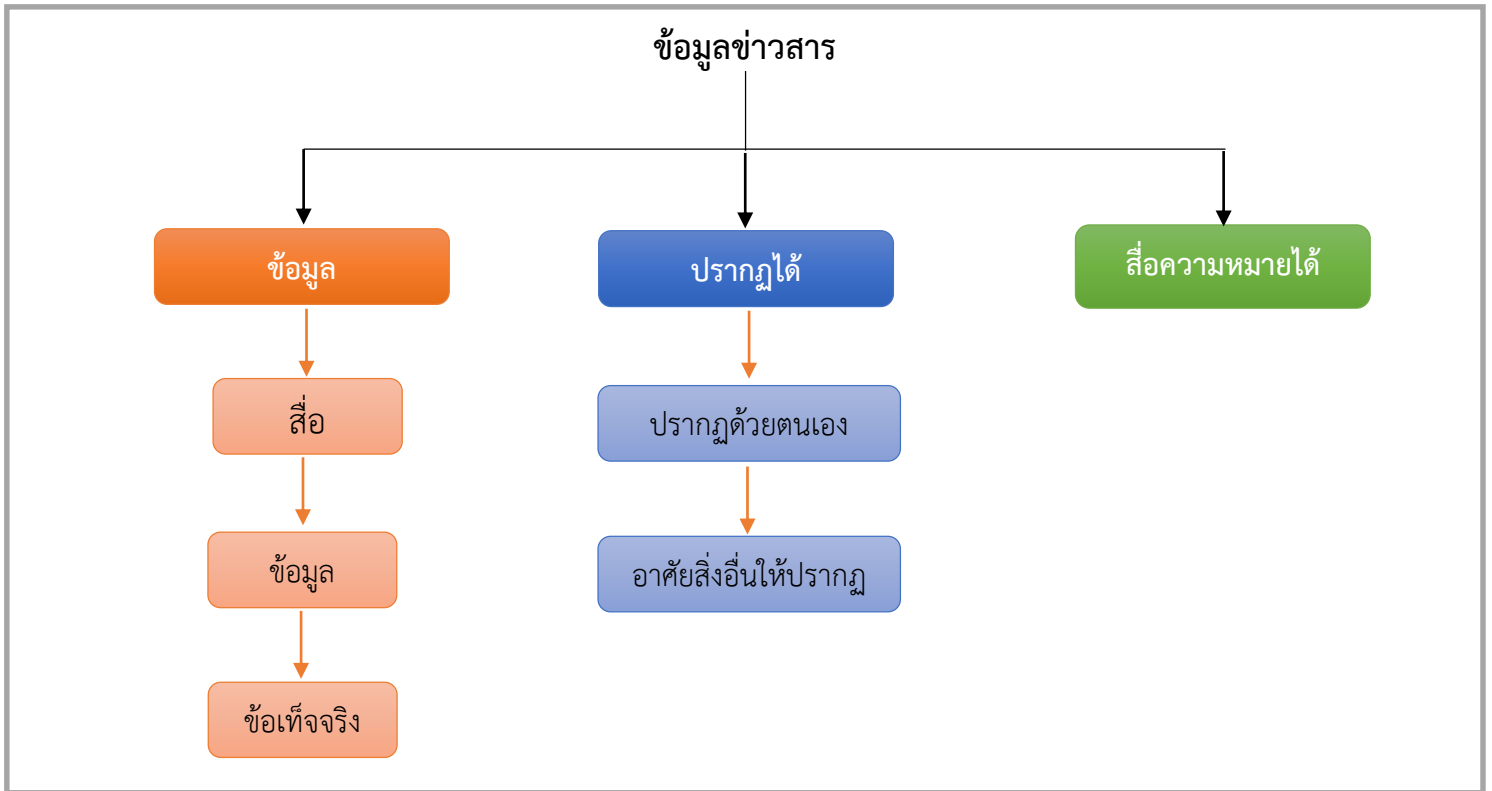
“หน่วยงานของรัฐ” หมายถึง หน่วยงานของรัฐทั้งหมด **ยกเว้น**

- ศาล (เฉพาะส่วนผู้พิพากษา)
- รัฐสภา คือ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา
- องค์การควบคุมการประกอบวิชาชีพ เช่น สภาวิศวกร สภานายความ
- หน่วยงานอิสระ ประกอบด้วย ก.ก.ต., ป.ป.ช., ส.ต.ง., ผู้ตรวจการ

“คนต่างด้าว” หมายถึง บุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยและไม่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย (ถิ่นดูจากการเสียภาษี)

จุดจำ ข้อมูลข่าวสาร คือ หมายถึง สื่อ เรื่องราว ข้อเท็จจริง ที่ปรากฏออกมาได้

คือ อยู่ในประเทศไทยไม่น้อยกว่า 180 วัน แสดงว่ามีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย) รวมบุคคลและนิติบุคคลประกอบด้วย 4 ลักษณะ 1. บริษัท/ห้าง ดู่ที่ ทุน 2. สมาคม ดู่ที่ สมาชิก 3. มูลนิธิ ดู่ที่ วัตถุประสงค์ 4. อื่นๆ ดู่ที่ กรรมการ

ประเด็นหลักของพระราชบัญญัตินี้

1. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
2. การไม่ต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
3. ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล
4. ข้อมูลประวัติศาสตร์

1. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

1.1 เปิดเผยโดยมาตรา 7 คือ เปิดเผยโดยการเผยแพร่ในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 7 วรรค 1)

- สรุปรโครงสร้างองค์กร
- สรุปรอำนาจหน้าที่
- สถานที่ติดต่อขอรับข้อมูลข่าวสาร

- กฎ **มติคณะรัฐมนตรี** ข้อบังคับ คำสั่ง หนังสือเวียน ระเบียบ แบบแผน นโยบาย หรือการตีความ (กฎหมายทั้งปวง) ที่มีผลกระทบทั่วไปต่อเอกชน

1.2 เปิดเผยโดยมาตรา 9 คือ การจัดให้ประชาชนเข้าตรวจดู (Walk In)

- ผลการพิจารณา/วินิจฉัย ที่มีผลต่อเอกชน
- นโยบายหรือการตีความที่ไม่เข้าข่ายต้องลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา
- แผนงาน โครงการ งบประมาณ
- สัญญา/สัมปทาน/สัญญาผูกขาดตัดตอน/สัญญาร่วมเอกชนที่จัดทำบริการสาธารณะ
- **มติคณะรัฐมนตรี** หรือมติคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยกฎหมาย ที่ระบุรายชื่อรายงานทางวิชาการ รายงานข้อเท็จจริง หรือข้อมูลข่าวสารที่นำมาใช้ในการพิจารณา (แหล่งอ้างอิง)

1.3 เปิดเผยโดยมาตรา 11 คือ เปิดเผยโดยการร้องขอ

การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ

ตีพิมพ์ลงในราชกิจจานุเบกษา
(ม.7 วรรค 1)

จัดให้ประชาชนเข้าตรวจดู
(ม.9)

โดยการร้องขอ
(ม.11)

2. ข้อห้ามการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

2.1 **ห้ามเปิดเผยเด็ดขาด** คือข้อมูลข่าวสารอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบัน ตามมาตรา 14

2.2 **ห้ามเปิดเผยบางกรณี** คือ อาจจะเปิดเผยหรือไม่ก็ได้ ตามมาตรา 15 มีกรณีดังนี้

- ก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคง/ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ/เศรษฐกิจหรือการคลัง (ม.15 (1))
- จะทำให้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพ (ม.15 (2))
- ความเห็นหรือคำแนะนำภายในหน่วยงาน แต่ไม่รวมถึงรายงานทางวิชาการ รายงานข้อเท็จจริง หรือข้อมูลข่าวสารที่นำมาใช้ในการทำ(แหล่งอ้างอิง) (ม.15 (3))
- ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของบุคคล (ม.15 (4))
- รายงานการแพทย์ (ม.15 (5))
- ข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีกฎหมายคุ้มครองไม่ให้เปิดเผย หรือมีผู้ให้มาโดยไม่ประสงค์ให้นำไปเปิดเผยต่อ (ม.15 (6))

3. ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลห้ามเปิดเผยเด็ดขาด ยกเว้นเจ้าของทำเป็นหนังสือขอให้เปิด ตามมาตรา 25 ยกเว้น ข้อมูลข่าวสารประเภทดังต่อไปนี้ที่สามารถเปิดเผยได้ ตามมาตรา 24

3.1 การวางแผน สถิติ สำมะโน

3.2 วิจัยโดยไม่ระบุชื่อ **ย้ำ!!! ต้องเป็นการวิจัยโดยไม่ระบุชื่อ**

3.3 ส่งจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

3.4 ป้องกันหรือระงับอันตรายชีวิต/สุขภาพของบุคคล

3.5 ข้อมูลที่ศาลขอ (เป็นพยานหลักฐาน)

3.6 ข้อมูลที่เป็นอันตรายต่อชีวิตและสุขภาพ

4. เอกสารประวัติศาสตร์ คือจากเดิมเป็นมาตรา 14 และมาตรา 15 (มาตรา 26)

1. ข้อมูลที่กระทบสถาบันพระมหากษัตริย์ จากมาตรา 14 ครบ 75 ปี ตามมาตรา 26 (1)

2. ข้อมูลที่อาจจะไม่เปิดเผยจากมาตรา 15 ครบ 20 ปี ตามมาตรา 26 (2)

ให้นำเอกสารดังกล่าวไปเก็บไว้ที่ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร จะกลายเป็นเอกสารประวัติศาสตร์ที่สามารถเปิดเผยได้

การขยายเวลาการเก็บข้อมูลข่าวสาร:

ถ้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่ายังไม่สมควรเปิดเผย อาจปิดต่อได้คราวละ 5 ปี มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ก่อนครบเวลาไม่น้อยกว่า 3 เดือนต้องทำการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารที่ต้องการปิดต่อ

ขั้นที่ 2 จัดทำบัญชีขยาย

ขั้นที่ 3 แต่งตั้งคณะกรรมการขยาย โดยมีองคณะไม่น้อยกว่า 3 คน บุคคลภายใน 1 ต่อบุคคลภายนอก 2 (1:2)

คณะกรรมการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร:

คณะกรรมการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร มี 2 คณะ คือ

1. คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

2. คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

***ข้อควรระวัง ข้อสอบออกนอกชื่อกรรมการ ฉะนั้น!! ท่องชื่อกรรมการให้ขึ้นใจ

บอร์ด 1

1. คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ มีวาระคราวละ 3 ปี มีจำนวน 23 คน ประกอบด้วย (ม.27)

- 1) รัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน
- 2) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- 3) ปลัดกระทรวงกลาโหม
- 4) ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 5) ปลัดกระทรวงการคลัง
- 6) ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ
- 7) ปลัดกระทรวงมหาดไทย
- 8) ปลัดกระทรวงพาณิชย์
- 9) เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
- 10) เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
- 11) เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ
- 12) เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- 13) ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ
- 14) ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ
- 15) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวน 9 คน
(รัฐมนตรี 1 ปลัด 7 เลขาธิการ 4 ผู้อำนวยการ 2 ผู้ทรง 9)

ระวังข้อ!! สอบหลอก เอาเลขามาเป็น ผอ. เอา ผอ.มาเป็น เลขา

มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) **สอดส่อง**ดูแลและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้
- (2) **ให้คำปรึกษา**แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ตามที่ได้รับคำขอ
- (3) **เสนอแนะ**ในการตราพระราชกฤษฎีกาและการออกกฎกระทรวงหรือระเบียบของคณะรัฐมนตรีตามพระราชบัญญัตินี้
- (4) **พิจารณาและให้ความเห็น**เรื่องร้องเรียนตามมาตรา 1
- (5) **จัดทำรายงาน**เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เสนอคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

บอร์ด 2

2. คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร จำนวนตามความจำเป็นแต่ไม่น้อยกว่า 3 คน (ม.36)

มีอำนาจหน้าที่ ตามมาตรา 35 พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 14 หรือมาตรา 15 หรือคำสั่งไม่รับฟังคำคัดค้านตามมาตรา 17 และคำสั่งไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามมาตรา 25

กรุณาจำ!! ร้องเรียนที่บอร์ด 1 อุทธรณ์ที่บอร์ด 2

บทกำหนดโทษ:

1. ฝ่าฝืนคำสั่งของ **คณะกรรมการ** จำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 5,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ม.40)
2. ฝ่าฝืนคำสั่งของ **เจ้าหน้าที่** จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ม.41)

โทษปรับของกฎหมายไทย ปีละ 20,000 บาท (20,000/12)

หลักการจำ เรื่องวันในพระราชบัญญัตินี้:

1. ถ้าเป็นเรื่องเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้เวลา 15 วันทั้งหมด
2. ถ้าเป็นเรื่องหน่วยงานของรัฐ ให้เวลา 30 วันทั้งหมด
3. มีตอบ 7 วันเรื่องเดียว คือเรื่องที่คณะกรรมการข้อมูลส่งเรื่องให้คณะกรรมการอุทธรณ์